

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3195/2024. (V. 31.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa mint másodfokú bíróság 6.Kbkf.10.020/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Kollarics Flóra ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdés alapján a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 41. Kb.39/2023/5. számú, valamint a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa mint másodfokú bíróság 6.Kbkf.10.020/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] A BRFK előtt 01000/2369/2017.bü. számon okirattal visszaélés vétsége miatt folytatott eljárásban az indítványozót gyanúsítottként kihallgatták és vele szemben 2017. október 13. napján házkutatást fogatosítottak, amelynek során a nála lévő okmányokat és az informatikai eszközeit lefoglalták. Az indítványozó jogi képviselője útján kereseti kérelmet terjesztett elő személyiségi jogainak megsértése miatt a Fővárosi Törvényszékhez sérelemdíj megállapítása, másrészt pedig az ellene fogatosított lefoglalás során a tulajdonjogát érintő felróható magatartás miatt vagyoni kártérítés megállapítása céljából. A Fővárosi Törvényszék 31.P.22.393/2020 számú ügyben 2021. október 11. napján tartott tárgyaláson tanúként hallgatta ki a büntető ügy előadóját. Az indítványozó 2023. április 24. napján a Fővárosi Törvényszékhez vádindítványt nyújtott be jogi képviselője útján, amelyben hamis tanúzás büntetével vádolta a rendőr-őrnagyot.
- [3] A Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 2023. május 15. napján kelt, 41.Kb.39/2023/5. számú végzésével a vádindítványt elutasította, mivel az ügyben álláspontja szerint pótmagánvádlóként történő fellépésnek nincs helye, mert a sértett közvetlen sérelme nem állapítható meg.
- [4] A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 2023. június 23. napján végleges, 6.Kbkf.10.020/2023/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta.
- [5] Az Ítéltábla az elutasítás indokolását kiegészítette a 3384/2018. (XII. 14.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) foglalt szempontok vizsgálatával. Ennek alapján rögzítette, hogy a Be. 50. §-ában foglaltak szerint sértett az a természetes vagy nem természetes személy, akinek, vagy aminek jogát vagy jogos érdekét a bűncselekmény közvetlenül sértette vagy veszélyeztette. Az Ítéltábla utalt arra, hogy a bírói gyakorlatban általánosan elfogadott elv, miszerint a közvetlen jogsértés és veszélyeztetés bizonyos bűncselekmények esetében fogalmilag kizárt, tehát meghatározható, hogy mely bűncselekmények esetében beszélhetünk közvetlen jogsértés és veszélyeztetés lehetőségéről. Az Ítéltábla a 90/2011. BK vélemény (a továbbiakban: BK vélemény) alapvetéseit elfogadva rögzítette, hogy olyan bűncselekmények esetében lehet helye közvetlen jogsértésnek vagy veszélyeztetésnek, ezért pótmagánvádnak, amelynél a tényállás passzív alanyt tartalmaz, vagy a törvényi tényállás a sértettnél kimutatható és jelentkező eredményt fogalmaz meg. Ha azonban a törvényi tényállás egyiket sem tartalmazza, akkor nyilvánvaló, hogy az adott bűncselekmény általi jogsértés, veszélyeztetés az állami, társadalmi vagy gazdasági rend, mint jogtárgy sérelmével jár és esetleges következménye konkrét természetes személyre nézve csupán áttételes. A pótmagánvád nem a polgári jogi igény érvényesítésének újabb útja, hanem a büntető igény érvényesítésének korrekciós eszköze. Kizárólagos károsulti, vagyoni jogi érdek, illetve igény (sérelemdíj) érvényesítésének a büntetőeljárásban nincs helye (EBH2011. 2301). A bírói gyakorlat tehát következetes a BK vélemény alkalmazása tekintetében (BH2011. 246.) Az Ítéltábla rögzítette, hogy a körülmények mérlegelése alapján, ha sérült volna a pótmagánvádló joga vagy érdeke, az nem az ügyet vizsgáló rendőr őrnagynak a 2021-ben a törvényszék előtt tett vallomása következtében állt volna elő, hanem a 2017-ben fogatosított hatósági intézkedéshez köthetően (lásd: támadott másodfokú ítélet 4. oldal utolsó bekezdés).

- [6] 2. Az indítványozó jogi képviselője útján az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kb.39/2023/5. számú és a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbkf.10.020/2023/2. számú végzései alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése céljából 2023. augusztus 29. napján elektronikus úton alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírósági határozatok sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogának egyes részjogosítványait (bírósághoz fordulási jog, contra legem jogértelmezés). Az indítványozó álláspontja szerint pótmagánvádlói fellépését az alapozza meg, hogy a rendőr őrnagy tanú által tett hamis vallomás miatt lett a polgári perben pervesztes. A másodfokú bíróság jogértelmezése véleménye szerint contra legem jellegű, mert ezen jogsérelme nem közvetettnek számít, hanem közvetlennek. A bíróságok elutasító döntése tehát megakadályozta pótmagánvádlóként történő fellépését és ezáltal a tisztességes eljáráshoz való jogának bírósághoz fordulási részjogosítványát sértette.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [9] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa mint másodfokú bíróság támadott végzését az indítványozó jogi képviselője 2023. június 30. napján vette át. Az indítványozó jogi képviselője az alkotmányjogi panaszt 2023. augusztus 29. napján nyújtotta be. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz határidőben érkezett.
- [10] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésen alapuló indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésben foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek.
- [11] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 27. § (1) bekezdés], a támadott bírósági határozat megjelölését (Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kb.39/2023/5. számú, valamint a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa, mint másodfokú bíróság 6.Kbkf.10.020/2023/2. számú végzéseit), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) bekezdést]. Az indítvány indokolást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a támadott bírósági határozatok miért ellentétesek az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseivel; továbbá kifejezett kérelmet rögzít ezen bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.
- [12] Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasznak a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező döntések ellen van helye [például: 3090/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [22]; 3131/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3279/2017. (XI. 2.) AB végzés, Indokolás [7]; 3168/2018. (V. 18.) AB végzés, Indokolás [38]–[41]]. Jelen esetben az eljárás lezáró végzés a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa, mint másodfokú bíróság 6.Kbkf.10.020/2023/2. számú végzése, így az Alkotmánybíróság a panaszt ebben a vonatkozásban vizsgálta.
- [13] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszának alapul szolgáló büntető ügyben pótmagánvádló volt, így az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint érintettnek tekinthető [legutóbb pl. 3032/2022. (I. 31.) AB határozat, Indokolás [16], 3127/2019. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [21]; 3245/2018. (VII. 1.) AB határozat, Indokolás [14]]. Az Alkotmánybíróság rögzítette továbbá, hogy az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [14] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [15] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog tekintetében két részjogosítványt is megjelölt. Az indítványozó a contra legem jogalkalmazást abban látja, hogy a másodfokú bíróság nem állapította meg a sérelem közvetlenségét és ezzel pótmagánvádlóként történő fellépését megakadályozta, vagyis a bírósághoz fordulási jogát is korlátozta.
- [16] Az indítványozó sérelmezte az indokolásnak azon részét, amelyben a másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy az indítványozó sem hivatkozott arra, hogy a rendőr őrnagy a lefoglalt eszközökben kárt okozott volna. Az ítéltábla szerint a lefoglalásról szóló ügyészégi határozat kelte (2017. október 31.), valamint a nyomozó hatóság-

nak az eszközök kiadásáról rendelkező határozata (2017. november 15.) és azok ismételt lefoglalása (2017. november 16.) között eltelt idő rövidsége sem teszi megalapozottá arra való hivatkozását, hogy a rendőr őrnagy magatartására visszavezethetően sérült a jogszerű birtokláshoz való joga. Megjegyezte az Ítéletábra, hogy ha sérült volna a pótmagánvádló joga vagy érdeke, az nem a törvényszék előtt tett tanúvallomás következtében állt volna elő, hanem a 2017-ben foganatosított hatósági intézkedéshez köthetően. Ennek alapján rögzítette, hogy az ügyben nincs közvetlen jog- vagy érdeksérelem, így a pótmagánvádlói fellépésének nincs helye (lásd: támasztott végzés 4. oldal).

- [17] Az Abh. szerint az olyan bűncselekmények vonatkozásában, ahol a jogalkotó nem határozta meg a pótmagánvádlói fellépés egyedi kritériumait, az indítványozó vádindítványa alapján eljáró bíróságoknak a pótmagánvádlóvá válás általános feltételeit kell értelmezni és a konkrét tényállásra, illetőleg a konkrét esetre alkalmazni. Az általánosan meghatározott szempontok értékelésekor a bírói gyakorlat ad számukra iránymutatást (Abh., Indokolás [65]). Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint jelen ügyben ezt az alkotmányos elvárást a bíróságok – ahogy az a hivatkozott indokolási részből is kitűnik – szem előtt tartották és ezt, a mérlegelésük során rögzített következtetést vitatja az indítványozó.
- [18] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy a bírósági szervezet felett hagyományos, negyedfokú jogorvoslati fórumként járjon el {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Önmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ugyanis nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Ennek alapján az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványban foglaltak nem alapozzák meg az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét és nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [19] 5. Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. május.14.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2021/2023.

